

Brüssel, 16.4.2013
COM(2013) 216 final

**KOMISJONI TEATIS EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE, EUROOPA
MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE NING REGIOONIDE KOMITEELE**

Kliimamuutustega kohanemist käsitlev ELi strateegia

{ SWD(2013) 131 final }
{ SWD(2013) 132 final }
{ SWD(2013) 133 final }
{ SWD(2013) 134 final }
{ SWD(2013) 135 final }
{ SWD(2013) 136 final }
{ SWD(2013) 137 final }
{ SWD(2013) 138 final }
{ SWD(2013) 139 final }

KOMISJONI TEATIS EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE, EUROOPA MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE NING REGIOONIDE KOMITEELE

Kliimamuutustega kohanemist käsitlev ELi strateegia

1. SISSEJUHATUS. KLIIMAMUUTUSED.

Kliimamuutuste mõju on üha enam tuntav nii Euroopas kui ka kogu maailmas. Maakera keskmine temperatuur, mis on praegu ligikaudu 0,8°C kõrgem kui industriaalajastule eelnenud ajajärgul, tõuseb jätkuvalt¹. Mõned looduslikud protsessid ja sademeterežiim muutuvad, liustikud sulavad ning merevee tase tõuseb.

Selleks et vältida kliimamuutustega kaasnevaid tõsiseid riske ja laiaulatuslikku tagasipööramatut mõju, tuleb ülemaailmne soojenemine peatada enne, kui temperatuur tõuseb rohkem kui 2°C üle tööstusajastu-eelse taseme. Kliimamuutuste piiramine peab seega olema kogu maailma prioriteet.

Olenemata soojenemist käsitlevatest stsenaariumidest ning mõju leevendamiseks tehtavate jõupingutuste edukusest, suureneb järgmistel kümnenditel kliimamuutuse mõju varasemate ja praeguste kasvuhoonegaaside heitkogustega seotud järelmõju tõttu. Seepärast ei ole muud võimalust, kui võtta kohanemismeetmeid, mis võtaksid arvesse paratamatute kliimamuutuste mõju ja nendega kaasnevaid majandus-, keskkonna- ja sotsiaalseid kulusid. Pidades tähtsaks ühtset, paindlikku ja osalust soodustavat lähenemisviisi, on odavam kavandada ja võtta varakult kohanemismeetmeid, kui kanda hiljem tegevusetusest tulenevaid kulusid.

Võttes arvesse kliimamuutuste mitmekesisust ja laiaulatuslikku mõju ELi territooriumil, tuleb kohanemismeetmeid võtta kõigil tasanditel – nii kohalikul, piirkondlikul kui ka riiklikul tasandil. Euroopa Liidu roll on toetada teadmiste ja meetmetega ning täiendada jõupingutusi ELi asjakohase strateegia kaudu.

2. KLIIMAMUUTUSTE PRAEGUNE JA PROGNOOSITAV MÕJU ELIS

Euroopa mandriala temperatuur on viimase kümne aasta jooksul (2002–2011) olnud keskmiselt 1,3°C üle industrialiseerimiseelse taseme,² mis tähendab, et soojenemine on Euroopas olnud kiirem kui maailmas keskmiselt. Mõned äärmuslikud ilmastikunähtused on ägenenud, kusjuures Lõuna- ja Kesk-Euroopas on sagenenud kuumalained, metsatulekahjud ja põuad. Põhja- ja Kirde-Euroopas on rohkem sademeid ja üleujutusi, millega kaasneb suurem oht rannikualade üleujutusteks ja erosiooniks. Selliste nähtuste sagenemine suurendab tõenäoliselt katastroofide ulatust, millega kaasnevad märkimisväärsed majanduslikud kahjud, rahvatervise probleemid ja surmajuhtumid.

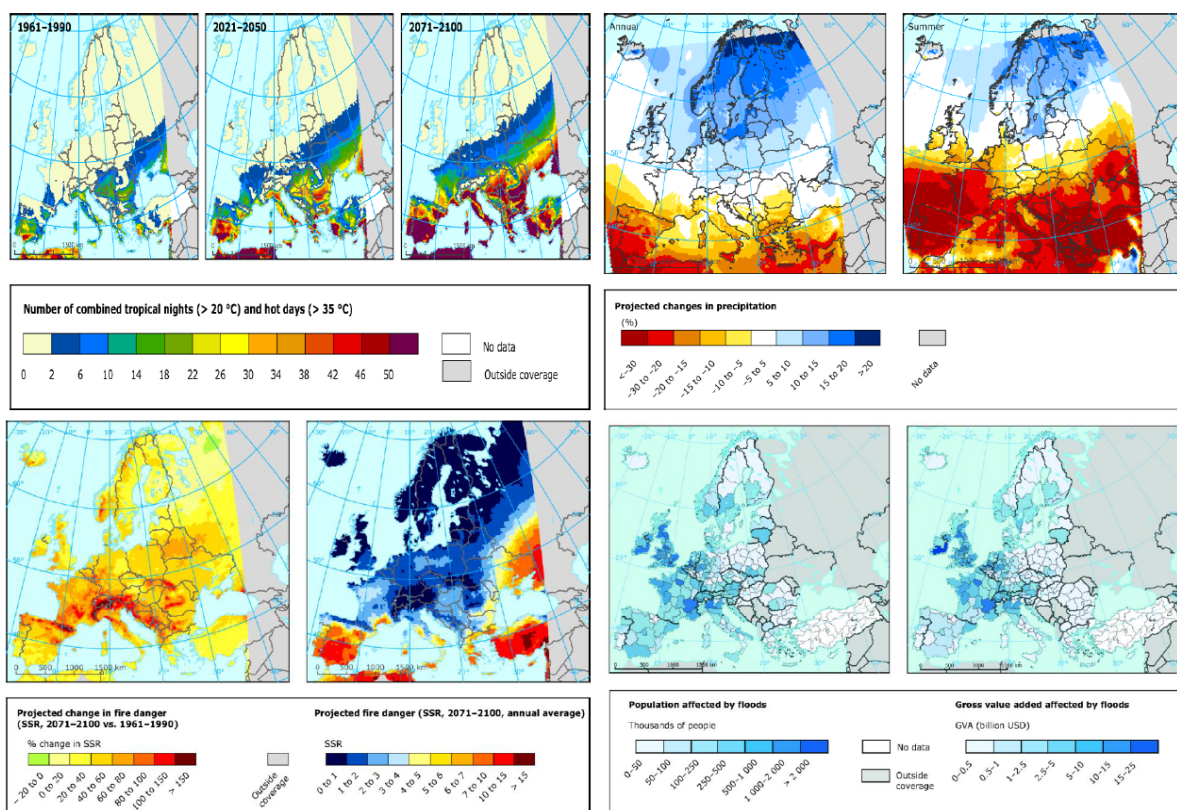
Sõltuvalt kliimast, geograafilistest ja sotsiaalmajanduslikest tingimustest, on kliimamuutuste mõju ELis piirkonniti erinev. Kõik ELi riigid on kliimamuutusest mõjutatud (vt joonis 1), kuid mõned piirkonnad on rohkem ohustatud kui teised. Eriti ohustatud on Vahemere piirkond, mägi- ja tihedalt asustatud madalikul, rannikualad, äärepoolseimad piirkonnad ja Arktika. Lisaks elab kolm neljandikku Euroopa elanikkonnast linnades, kus sageli puuduvad kohanemiseks vajalikud vahendid ning esinevad kuumalainete, üleujutuste või meretaseme tõusuga seotud ohud.

¹ Euroopa Keskkonnaameti aruanne n°12/2012. „Climate change, impacts and vulnerability in Europe 2012”.

² Samas.

Mitmed majandussektorid nagu põllumajandus, metsandus, ranna- ja talveturism, tervise teenused ning kalandus sõltuvad otseselt kliimatingimustest ja seisavad juba silmitsi kliimamuutuste mõjuga. Kliimamuutused mõjutavad ka suuri kommunaalteenuste osutajaid, näiteks energia- ja vee-ettevõtteid. Muutused kahjustavad ökosüsteeme ja nimetatud ettevõtete pakutavaid teenuseid, mis omakorda kiirendab bioloogilise mitmekesisuse vähenemist ja pärsib ettevõtete võimet pehmenada erakordsete loodustingimuste mõju. Kliimamuutused mõjutavad põhiliste loodusvarade (vesi, pinnas) kättesaadavust. Teatavates piirkondades muutuvad seetõttu oluliselt põllumajanduse ja tööstusliku tootmise tingimused.

Ülemaailmne soojenemine võib pakkuda võimalusi teatavates valdkondade konkreetsetele sektoritele, näiteks suureneb Põhja-Euroopas põldude saagikus ja metsa juurdekasv, rohkem saab kasutada hüdroenergiat ning väheneb küttevajadus³. Siiski on võimalik piirkondlik kasu väga ebakindel.

Joonis 1: Kliimamuutuste prognoositav mõju ja seonduvad ohud⁴. *Põhineb Euroopa Keskkonnaagentuuri aruandel kliimamuutuste mõju ja Euroopa haavatavuse kohta (2012)*⁵.

Meetmete võtmata jätmine või sellega viivitamine võib seada surve alla ELi ühtekuuluvuspoliitika. Prognooside kohaselt suurenevad kliimamuutuse mõju tõttu kogu ELis sotsiaalsed erinevused. Erilist tähelepanu on vaja pöörata muutustest kõige enam mõjutatud ja juba niigi ebasoodsas olukorras (halb tervis, madal sissetulek, puudulikud elamistingimused, vähene liikuvus) olevatele sotsiaalsetele rühmadele ja piirkondadele.

³ EMP aruanne Euroopa kohanduste kohta (ilmumas 2013).

⁴ Väga palavate ööde ja päevade arv; aastaste ning suviste sademete hulga muutus (2071–2100 võrreldes 1961–1990); tulekahjuohu muutumine; üleujutustest mõjutatud inimeste arv ja saamata jäänud kogulisandväärtus (aastani 2050).

⁵ Üksikasjalikud selgitused iga joonisele lisatud elemendi kohta on esitatud mõjuhinnangus (SWD (2012) 132, 2. osa punkt 1.1.1.3).

Kliimamuutustega mittekohanemisega seotud kulud kogu ELi kohta ulatuvad hinnanguliselt 100 miljardist eurost 2020. aastal kuni 250 miljardi euroni 2050. aastal⁶. Ajavahemikul 1980–2011 põhjustasid üleujutused Euroopa Liidule otsest majanduslikku kahju rohkem kui 90 miljardi euro ulatuses⁷. See summa kasvab ilmselt veelgi, sest hinnanguliselt on jõgede suurvete põhjustatud iga-aastased kahjud 2020ndatel 20 miljardit ning 2050ndatel 46 miljardit eurot⁸.

Kliimamuutustega seotud sotsiaalsed kulud võivad samuti olla märkimisväärsed. Ajavahemikul 1980–2011 nõudsid üleujutused ELis 2500 inimelu ja mõjutasid rohkem kui 5,5 miljonit inimest. Kui edasisi kohanemismeetmeid ei võeta, võib see tähendada, et 2020ndatel põhjustavad kuumad ilmad 26 000 surmajuhtumit aastas ning 2050ndatel suureneb see arv 89 000 surmajuhtumini aastas⁹.

Kuigi puudub kõikehõlmav ülevaade ELi kohanemiskulude kohta, ulatub üleujutuste vastu kindlustamise täiendavate meetmete maksumus prognooside kohaselt 2020ndatel 1,7 miljardi euroni aastas ja 2050ndatel 3,4 miljardi euroni aastas¹⁰. Sellised meetmed võivad olla väga tõhusad, sest iga euro, mis on kulutatud kaitse parandamiseks üleujutuste vastu, võimaldab vältida kuue euro eest kahjusid¹¹.

3. ELi KOHANEMISSTRATEEGIA

2009. aasta valges raamatus „Kliimamuutustega kohanemine: Euroopa tegevusraamistik”¹² on esitatud mitu meetet, mida praegu laialdaselt kohaldatakse. Üks oluline väljund oli kliimamuutustega kohanemist käsitlev Euroopa veebisait (Climate-ADAPT),¹³ mis käivitati 2012. aasta märtsis. See sisaldab kõige värskemaid andmeid ELi kohanemismeetmete ning kohanemispoliitikat toetavate kasulike vahendite kohta. EL on alustanud kohanemismeetmete lõimimist mitmesse poliitikavaldkonda ja mitmetesse rahastamiskavadesse.

Praeguseks on ELis kohanemisstrateegia¹⁴ vastu võtnud 15 liikmesriiki. Ülejäänud riikides on see ettevalmistamisel. Mõnele vastuvõetud strateegiale on järgnenud tegevuskavade koostamine ning teatavaid edusamme on tehtud, et integreerida kohanemismeetmeid valdkondlikusse poliitikasse. Siiski on kohanemine enamikul juhtudel alles algusjärgus ning kohapeal on võetud vaid mõned üksikud konkreetsed meetmed. Mõned liikmesriigid on välja töötanud sektoripõhised kavad, et tulla näiteks toime kuumalainete ja põuaga, kuid üksnes kolmandik on koostanud põhjaliku haavatavushinnangu, et kohanemispoliitikat toetada. Järelevalve ja hindamine on osutunud väga keeruliseks, sest näitajate ja seiremeetodite väljatöötamine on alles alusjärgus.

On mitmeid näiteid Euroopa riikide või linnade ühiste kohanemisprojektide kohta. Mõnda neist kaasrahastatakse Euroopa Liidu poolt näiteks programmi LIFE raames. Paljusid

⁶ Euroopa Keskkonnaagentuuri aruanne nr 12/2012. Hinnangud hõlmavad kliimamuutuste mõju jõgede tekitatud üleujutustele, rannikualadele, jahutamiseks vajalikule energiale ja kuumusest põhjustatud suremusele. Kõik käesolevas punktis esitatud andmed põhinevad stsenaariumidel, mille kohaselt õhku paisatav kasvuhoonegaaside heitkogus keskmise kuni suur (A1B), mis põhjustab temperatuuri tõusu rohkem kui 2°C võrra.

⁷ Euroopa Keskkonnaagentuuri aruanne nr 12/2012.

⁸ Rojas, R., Feyen, L., and Watkiss, P. (2013).

⁹ Kovats et al. (2011). ClimatCost, nagu on viidatud Euroopa Keskkonnaameti aruandes n°12/2012.

¹⁰ Feyen, L. ja Watkiss, P. (2011).

¹¹ Samas.

¹² KOM(2009) 147 (lõplik). Täielik ülevaade kohaldamise kohta on esitatud mõjuhinnangus.

¹³ <http://climate-adapt.eea.europa.eu>. Saidil on esitatud teave ELi kohta ning viidad liikmesriikide meetmetele. Mitu liikmesriiki on välja töötanud riiklikud teabeplatvormid.

¹⁴ Vt <http://climate-adapt.eea.europa.eu/web/guest/adaptation-strategies>.

piiriüleseid, riikide- ja piirkondadevahelisi kohanemisprogramme ja -projekte, sealhulgas ELi makropiirkondlikku strateegiat Doonau piirkonnas ja Läänemerel, kaasrahastatakse eelkõige ühtekuuluvuspoliitika raames. Mõned linnad on koostanud põhjaliku kohanemisstrateegia või konkreetse tegevuskava (nt ohtude ennetamise, üleujutuste ohjamise või veemajanduse haldamise kohta) või tegeleb nende koostamisega¹⁵.

Nendele algatustele tuginedes oleks kasulik suurendada kogemuste ja parimate tavade korrapäraselt vahetamist kliimamuutustega kohanemise kohta. Seetõttu on asjakohane algatada kogu ELi hõlmav kohanemisstrateegia, mis vastab subsidiaarsuse ja proportsionaalsuse põhimõtetele ning võtab arvesse Euroopa Liidu põhiõiguste hartas sätestatud õigusi.

Asjaomases strateegias võetakse arvesse ülemaailmset kliimamuutuse mõju (näiteks häired tarneahelates ning tooraine, energia ja toiduga varustamise halvenemine) ning sellest tulenevate probleemide mõju Euroopa Liidule. ELi kohanemisalane dialoog ja koostöö naaberriikide ja arengumaadega toimub laienemispoliitika, Euroopa naabruspoliitika ja ELi arengukoostöö poliitika raames.

Ebakindlus seoses kasvuhoonegaaside heitkoguste muutumisega, kliimamuutuste tulevase mõjuga ning vajadusega nendega kohaneda muudab poliitika kujundamises selles valdkonnas endiselt keeruliseks. Samas ei saa ebakindlus olla tegevusetuse põhjuseks. Eelkõige tuleb tähelepanu pöörata kõigile kasulikele, odavatele ja igal juhul võtmist väärivatele kohanemismeetmetele. Need hõlmavad säästvat veemajandust ja varajase hoiatamise süsteeme. Ökosüsteemidel põhinev lähenemine on sageli majanduslikult otstarbekas mitmesuguste stsenaariumide korral. Need on kergesti juurdepääsetavad ning nad on mitmeti kasulikud, vähendades näiteks üleujutusrisiki ja mullaerosiooni, parandades vee ja õhu kvaliteeti ning takistades soojusaarte tekkimist linnades.

Kohanemismeetmed on tihedalt seotud katastroofiohu juhtimist käsitlevate poliitikameetmetega, mida EL ja liikmesriigid üheskoos arendavad, ning neid meetmeid tuleks rakendada koostoimes ja täielikus kooskõlas.

Kohanemismeetmed loovad uusi turuvõimalusi ja töökohti sellistes sektorites nagu põllumajandustehnoloogia, ökosüsteemide majandamine, ehitus, veemajandus ja kindlustus. Euroopa ettevõtted, kaasa arvatud VKEd, võiksid olla kliimamuutustele vastupanuvõimeliste toodete ja teenuste esmaarendajad ning turustada neid tooteid ja teenuseid kogu maailmas. Kooskõlas strateegiaga Euroopa 2020, toetab kohanemisstrateegia ELi liikumist vähese CO₂-heittega ja kliimamuutustele vastupanuvõimelise majanduse poole, aitab edendada jätkusuutlikku majanduskasvu, edendada kliimamuutusele vastupanuvõimelisi investeeringuid ja luua uusi töökohti.

4. STRATEEGIA EESMÄRGID

Euroopa kohanemisstrateegia üldine eesmärk on aidata Euroopal paremini kliimamuutustega toime tulla. See tähendab, et tugevdatakse valmisolekut ja suutlikkust reageerida kliimamuutuste mõjule kohalikul, piirkondlikul, riiklikul ja ELi tasandil, töötades välja ühtse lähenemisviisi ja parandades koordineerimist.

4.1. Liikmesriikide tegevuse edendamine

Kulutõhusate kohanemismeetmete puhul on üheks suurimaks väljakutseks erinevate planeerimis- ja majandamistasandite koordineerituse ja sidususe saavutamine. ÜRO

¹⁵ Kohanemist linnade tasandil on üksikasjalikult käsitletud Euroopa Keskkonnaameti 2012. aasta aruandes „Urban adaptation to climate change in Europe” (EEA 2012): [Http://www.eea.europa.eu/publications/urban-adaptation-to-climate-change](http://www.eea.europa.eu/publications/urban-adaptation-to-climate-change).

kliimamuutuste raamkonventsioonis soovitatakse ülemaailmse tasandi meetmena riiklike kohanemisstrateegiate koostamist. Need on peamised analüüsivahendid, mille eesmärk on teavitada ning teha kindlaks prioriteetsed meetmed ja investeeringud.

Eriti oluline on tagada, et riiklike kohanemisstrateegiate ja riskijuhtimiskavade puhul lähtutaks ühistest lähenemisviisidest ja need oleksid omavahel täielikus kooskõlas. Paljud liikmesriigid käsitlevad kõnealuseid kavaseid kui valdkondadeüleseid kavandamisvahendeid, et üldistest riiklikest ohuhinnangutest lähtudes õnnetusi paremini ennetada ja nendeks valmistuda.

EL annab kohanemismeetmete jaoks rahalist toetust sel eesmärgil loodava rahastamisvahendi LIFE kaudu, mis hõlmab ka kliimameetmete allprogrammi. Toetudes mitmeaastastele tööprogrammidele määrab komisjon kindlaks strateegilised eesmärgid ja esmatahtsad tegevusvaldkonnad. Eelistatakse kohanemise juhtprojekte, mis käsitlevad olulisi valdkondade- ja piirkondadevahelisi ning/või piiriüleseid küsimusi. Toetatakse projekte, mis aitavad meetmeid tutvustada ja üle võtta, säästval infrastruktuuril ja ökosüsteemidel põhinevat lähenemist kohanemisele ning projekte, mille eesmärk on edendada uuenduslikke kohanemistehnoloogiaid. See hõlmab nii „pehme” kui ka „kõva” tehnoloogia (vastupidavamad ehitusmaterjalid või varajase hoiatamise süsteemid) väljatöötamist.

Soovides edendada kogu Euroopa Liitu hõlmavat koostööd ja ühtsust, toetab komisjon heade tavade vahetamist liikmesriikide, piirkondade, linnade ja muude sidusrühmade vahel. Praegu valmistab komisjon koos liikmesriikidega ette suurõnnetuste ennetamise hea tava juhiseid. Väga oluline on seejuures kohalike ja piirkondlike omavalitsuste aktiivne osalus.

Tuginedes katseprojekti „Euroopa linnade kohanemisstrateegiad”¹⁶ edule, jätkab komisjon linnade kohanemisstrateegiate edendamist. Linnade kohanemismeetmed on kavaseid välja töötada kooskõlas ELi teiste poliitikavaldkondadega võttes eeskujuna linnapeade paktist, algatusest, mis hõlmab rohkem kui 4000 kohalikku omavalitsust, kes on võtnud vabatahtliku kohustuse parandada linna elukvaliteeti, et järgida ELi kliima- ja energiaeesmärke.

Meede 1: julgustada kõiki liikmesriike võtma vastu ulatuslikke kohanemisstrateegiaid.

Komisjon esitab kohanemisstrateegia koostamise suunised. Nende eesmärk on aidata ELi liikmesriike kohanemismeetmete väljatöötamisel, rakendamisel ja läbi vaatamisel. Suunised hõlmavad aspekte, mida olemasolevad kohanemisstrateegiad ei puuduta, näiteks piiriüleseid küsimusi ning vajadust tagada kooskõla liikmesriikide kriisijuhtimiskavadega.

2014. aastaks töötab komisjon välja kohanemisvalmiduse tulemustabeli, milles määratakse kindlaks peamised näitajad, millega mõõta liikmesriikide valmisolekut.

Tuginedes seiremehhanismi määruse kohaselt saadud aruannetele ja kohanemisvalmiduse tulemustabelile, hindab komisjon 2017. aastal, kas liikmesriikides võetud meetmed on piisavad. Kui komisjon leiab riiklike strateegiate katvusest ja kvaliteedist lähtudes, et areng on ebapiisav, kaalub ta viivitamatult õiguslikult siduva õigusakti ettepaneku koostamist.

Meede 2: luua rahastamisvahend LIFE, et toetada suutlikkuse tõstmist ja tõhustada Euroopa kohanemismeetmeid (2013–2020).

Komisjon edendab kohanemist eelkõige järgmistes haavatavates valdkondades:

- üleujutuste piiriülene ohjamine, kiirendades ELi üleujutuste direktiivi kohaste koostöölepingute sõlmimist;
- rannikualade piiriülene haldamine, keskendudes tihedalt asustatud suudmealadele ja

¹⁶ Vt <http://eucities-adapt.eu/cms/>.

rannikulinnadele;

- kliimamuutusega kohanemisega arvestamine linnapiirkondade maakasutuse planeerimisel, ehituskavade koostamisel ja loodusvarade majandamisel;
- säästva ja vastupidava põllumajandus-, metsandus- ja turismisektori loomine mägistes piirkondades ja saartel;
- veevarude säästev majandamine, võitlus kõrbestumise ja metsatulekahjudega põuastel aladel.

Komisjon toetab ka haavatavushinnangute ja kohanemisstrateegiate (s.h piiriüleste) koostamist.

Komisjon toetab kohanemisega seotud teadlikkuse tõstmist, mis hõlmab riskinäitajaid, riskist teavitamist ja riskijuhtimist.

Meede 3: lisada kliimamuutustega kohanemine linnapeade pakti raamistikku (2013/2014).

Võttes eeskujuks linnapeade pakti algatuse, toetab komisjon kliimamuutustega kohanemist linnades eelkõige vabatahtliku algatuse raames kohalike kohanemisstrateegiate koostamiseks ja teadlikkuse tõstmiseks seotud tegevuste edendamiseks.

4.2. Teadlikumad otsused

Kohanemisega seotud otsuste tegemiseks vajalik teadlikkus paraneb – üha rohkem koostatakse uurimisprogramme, riiklikke ja piirkondlikke kohanemisstrateegiaid ja haavatavushinnanguid. Kättesaadavaks on muutunud rohkemad kliimaandmeid ja -teenuseid ning asjakohaseid veebiportaale¹⁷. Valitsustevahelise kliimamuutuste rühma viies hindamisaruanne on kavas vastu võtta 2014. aastal. Siiski vajavad täitmist teadmistes esinevad märkimisväärsed lüngad.

Tugeva teadmistebaasi loomine on oluline ka selleks, et edendada innovatsiooni ja toetada kliimamuutustega kohanemise uuenduslike tehnoloogiate kasutusele võtmist. ELi tulevases teadusuuringute ja uuendustegevuse programmis „Horisont 2020” käsitletakse kliimamuutustega kohanemist ühiskonnaprobleeme hõlmavate prioriteetide raames ning investeerides tiptasemel teaduse ja innovatsiooni edendamisse.

Meede 4: vähendada teadmistega seotud vajakajäämisi.

Teadmistega seotud vajakajäämised hõlmavad enamasti järgmist:

- teave kahjustuste ja kohanemismeetmetega seotud kulude ja kasu kohta;
- piirkondliku ja kohaliku tasandi analüüsid ja riskianalüüsid;
- raamistikud, mudelid ja vahendid, et toetada otsuste tegemist ja hinnata kohanemismeetmete tõhusust;
- kliimamuutustega kohanemisel varem tehtud jõupingutuste seire ja hindamine.

Strateegia rakendamisel teeb komisjon koostööd liikmesriikide ja sidusrühmadega, et vähendada teadmistega seotud vajakajäämisi ning selgitada välja asjakohased vahendid ja meetodid nende likvideerimiseks. Tulemusi võetakse arvesse programmi „Horisont 2020” (2014–2020) raames ning need aitavad paremini ühendada teadust, poliitikat ja äritegevust.

¹⁷

Pratvormi Climate-ADAPT raames esitatud aruannete kohaselt. Allikas: Euroopa Keskkonnaameti aruanne konhanemiste kohta Euroopas (ilmumas 2013).

Tulemustest lähtudes parandatakse ka veebisaidil Climate-ADAPT kättesaadavat teavet.

Komisjon edendab ELi haavatavushinnangute koostamist, võttes muu hulgas arvesse ELi valdkonnaülel ülevaadet loodusõnnetustest ja inimtegevusest tingitud ohtudest, mille ta esitab 2013. aastal. Komisjon toetab Teadusuuringute Ühiskeskuse tegevust kliimamuutuste mõju hindamisel ning koostab põhjaliku ülevaate üleilmse kliimamuutuse mõju kohta ELi jaoks. Seda võetakse arvesse tulevases ohtude ja riskide integreeritud hinnangut käsitlevas aruandes, mille komisjon ja ELi kõrge esindaja peaksid kava kohaselt vastu võtma 2015. aastal.

Meede 5: arendada veebisaiti Climate-ADAPT, et sellest kujuneks ühtne teabepunkt Euroopa kliimamuutustega kohanemist käsitleva teabe hankimisel.

Komisjon ja Euroopa Keskkonnaagentuur parandavad juurdepääsu teabele ja arendavad veebisaidi Climate-ADAPT seotust muude asjakohaste platvormidega, sealhulgas kliimamuutustega kohanemist käsitlevate riiklike ja kohaliku tasandi portaalidega (2013/2014).

Erilist tähelepanu pööratakse poliitiliste kogemustega seotud kulude ja tulude analüüsimisele ning uuenduslikele rahastamismeetoditele, mis hõlmavad kohalike ja piirkondlike omavalitsuste ning finantseerimisasutuste tihedamat koostööd.

2014. aastal on kavas ette valmistada kliimateenuste programm Copernicus¹⁸.

4.3. ELi meetmed kliimamuutustele vastupanu võime suurendamiseks. Kliimamuutustega kohanemise edendamine haavatavates võtmetähtsusega majandusharudes

Komisjonil on oluline ja vastutusrikas ülesanne tagada kohanemismeetmete integreerimine kõikidesse ELi poliitikavaldkondadesse ja programmidesse, et muuta ELi meetmed kliimamuutustele vastupidavaks.

Kliimamuutustega kohanemist käsitletakse juba õigusaktides, mis hõlmavad selliseid valdkondi nagu mereakvatoorium,¹⁹ metsandus²⁰ ja transport²¹, ning oluliste poliitikavahendite puhul, mis käsitlevad siseveekogusid,²² bioloogilist mitmekesisust²³ ning rännet ja liikuvust²⁴. Käesolevale teatisele lisatud komisjoni talituste töödokumendis, milles käsitletakse kliimamuutusi, keskkonnaseisundi halvenemist ja rännet, antakse nende valdkondade kohta rohkem teavet.

Lisaks on komisjon esitanud õigusaktide ettepanekud, et võtta kliimamuutustega kohanemist arvesse ka sellistes valdkondades nagu põllumajandus ja metsandus,²⁵ mereruumi planeerimine ja rannikualade integreeritud haldamine,²⁶ energeetika,²⁷ katastroofiohu vältimine ja juhtimine,²⁸ transport,²⁹ teadusuuringud, tervishoid³⁰ ja keskkond³¹.

¹⁸ Varasem ülemaailmne keskkonna- ja turvaseire programm.

¹⁹ Nõukogu direktiiv 2008/56/EÜ ja määrus (EL) nr 1255/2011.

²⁰ Määrus (EÜ) nr 2152/2003.

²¹ Otsus 2010/661/EÜ.

²² COM(2012)673 final.

²³ KOM(2011) 244 lõplik.

²⁴ KOM(2011) 743 lõplik.

²⁵ [Http://ec.europa.eu/agriculture/cap-post-2013/legal-proposals/index_en.htm](http://ec.europa.eu/agriculture/cap-post-2013/legal-proposals/index_en.htm).

²⁶ COM(2013) 133 final.

²⁷ KOM(2011) 665/3.

²⁸ KOM(2011) 934 lõplik.

²⁹ KOM(2011) 650/2 lõplik.

³⁰ [Http://ec.europa.eu/governance/impact/planned_ia/docs/2013_sanco_002_eu_plant_health_law_en.pdf](http://ec.europa.eu/governance/impact/planned_ia/docs/2013_sanco_002_eu_plant_health_law_en.pdf).

³¹ COM(2012) 628 final.

Kliimamuutustega kohanemise integreerimist ELi poliitikavaldkondadesse jätkatakse sellistes prioriteetsetes valdkondades nagu energeetika ja transport. Tervishoiupoliitikas on inimeste, loomade ja taimede tervise kaitseks võetavad meetmed ja vastavad kaitseüsteemid juba olemas, kuid neid on vaja kohendada vastavalt uutele kliimamuutustega seotud probleemidele. Käesolevale teatisele lisatud komisjoni talituste kolmes töödokumendis, milles käsitletakse tervishoidu, mere- ja rannikualasid ning taristuid, tutvustatakse komisjoni praegust tegevust nendes valdkondades.

Kavas on vastu võtta poliitilised algatused, mis käsitlevad invasiivseid võõrliike (2013), rohelist taristut (2013), maad kui ressursi (2014–2015) ja uut metsastrateegiat (2013). Ette on valmistatud suunised kliimamuutustega kohanemiseks rannikualade haldamisel (2014) ning peatselt esitatakse suunised kliimamuutustega kohanemise kohta Natura 2000 võrgustiku raames (2013).

Taristuga seotud projekte, mida iseloomustab pikaajalisus ja suured kulud, on vaja selleks, et tulla toime praeguste ja tulevaste kliimamuutustega. Toetudes hiljuti saadud volitustele hinnata kliimamuutuste mõju Eurokoodeksile,³² on kavas analüüsida koostöös standardiorganisatsioonide, finantseerimisasutuste ja projektijuhtidega, mil määral peab füüsiliste taristute standardeid, tehnilisi kirjeldusi, koodekseid ja ohutusnõudeid karmistama, et tulla toime erakordsete sündmuste ja muude kliimamõjudega.

Praegu on liikmesriikides loodusõnnetuste vastu sõlmitud kindlustuslepingute turuosa üldiselt väike³³. Lähtudes rohelisest raamatust, milles käsitletakse kindlustamist loodusõnnetuste ja inimtegevusest tingitud õnnetuste vastu, on kavas korraldada arutelusid sidusrühmadega.

Meede 6: lihtsustada ühise põllumajanduspoliitika, ühtekuuluvuspoliitika ja ühise kalanduspoliitika vastupanuvõime suurendamist kliimamuutustele.

Strateegia raames on koostatud suunised selle kohta, kuidas integreerida kliimamuutustega kohanemine ühisesse põllumajanduspoliitikasse ja ühtekuuluvuspoliitikasse. Sarnased suunised esitatakse 2013. aastal ühise kalanduspoliitika kohta. Need on suunatud korraldusasutustele ja muudele sidusrühmadele, kes osalevad 2014.–2020. aasta programmide kavandamisel, väljatöötamisel ja rakendamisel.

Ka liikmesriigid ja piirkonnad võivad võtta eeskuju 2014.–2020. aasta ühtekuuluvuspoliitikast ja ühise põllumajanduspoliitikast, et täita teadmistes esinevad lüngad, investeerida vajalikesse analüüsi- ja riskianalüüsivahenditesse ning suurendada kohanemissuutlikkust.

Meede 7: tagada taristu suurem vastupidavus.

2013. aastal käivitab komisjon Euroopa standardiorganisatsioone kaasava algatuse, et alustada tööstusstandardite kaardistamist energeetika, transpordi ja ehitusvaldkonnas ning määrata kindlaks läbivaatamist vajavad standardid, et võtta paremini arvesse kohanemisega seotud kaalutlusi.

Samuti koostab komisjon strateegiasuunised taristute ja rajatistega seotud projektide arendajatele, milles käsitletakse haavatavate investeeringute vastupanuvõime suurendamist kliimamuutustele.

Toetudes oma teatisele roheline infrastruktuuri kohta, on komisjonil kavas uurida

³² Eurokoodeks on ELi ehitusprojekteerimisega seotud ühtlustatud tehniliste eeskirjade kogum, mille on välja töötanud Euroopa Standardikomitee.

³³ Teadusuuringute Ühiskeskus, Euroopa Komisjon (2012), *Natural catastrophes: Risk relevance and insurance coverage in the EU*.

2013. aastal vajadust täiendavate suuniste koostamiseks ametiasutustele, otsusetegijatele, kodanikuühiskonnale, erasektorile ja looduskaitstajatele, et kliimamuutustega kohanemisel võetaks igakülgset arvesse ökosüsteemipõhist lähenemisviisi.

Meede 8: edendada kindlustus- ja muid finantstooteid, et tagada „ilmastikukindlad” investeeringud ja majandusotsused.

Roheline raamat, milles käsitletakse kindlustamist loodusõnnetuste ja inimtegevusest tingitud õnnetuste vastu, ning mis võeti vastu koos käesoleva strateegiaga, on esimene samm, et julgustada kindlustusepakkujaid parandama oma tooteid, mis aitavad toime tulla kliimamuutustega seotud riskidega.

Komisjoni eesmärk on loodusõnnetuste vastu sõlmitud kindlustuslepingute turuosa suurendamine ning kasutada ära kindlustushindade ja muude finantstoodete kõik võimalused riskide ennetamiseks ja leevendamiseks ning tagada investeeringute ja majandusotsuste pikaajaline vastupanuvõime kliimamuutustele (2014–2015).

5. JUHTIMINE, RAHASTAMINE JA LÄBIVAATAMINE

5.1. Koordineerimise raamistik

Komisjon aitab kaasa poliitikameetmete koordineerimisele ja teeb liikmesriikidega koostööd kliimamuutuste komitee raames. Liikmesriigid peaksid määrama 2013. aasta lõpuks riiklikud kontaktpunktid, kes koordineerivad teabevahetust riikide ja komisjoni vahel ning aitavad suurendada teadlikkust ja koostada aruandlust.

Komisjon jätkab konsultatsioone ja koostööd sidusrühmadega, et tagada strateegia nõuetekohane ja õigeaegne rakendamine.

5.2. Kohanemise rahastamine

Selleks et tagada Euroopa vastupanuvõime kliimamuutustele, on vaja parandada juurdepääsu rahastamisele. Mitmeaastase finantsraamistiku (2014–2020) eelnõu hõlmab ettepanekut suurendada ELi eelarves kliimaga seotud kulusid³⁴ vähemalt 20 %ni. See on strateegiliselt oluline, et tagada selliste investeeringute vastupanuvõime kliimamuutustele. Komisjon on lisanud kliimamuutustega kohanemise aspekti kõikidesse oma ettepanekutesse, mis käsitlevad asjakohaseid ELi rahastamisprogramme aastateks 2014–2020. Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide,³⁵ programmi „Horisont 2020” ja programmi LIFE raames ning võttes eelkõige arvesse ERDFi ja ESFi prioriteete kohanemisega seotud investeeringute osas, antakse liikmesriikidele, piirkondadele ja linnadele märkimisväärset toetust, et teha investeeringuid kliimamuutustega kohanemist käsitlevate programmide ja projektide kohaselt.

Lisaks sellele toetavad kohanemismeetmeid mitmed ELi rahastud ja rahvusvahelised rahastamisasutused nagu Euroopa Investeerimispank ning Euroopa Rekonstruktsiooni- ja Arengupank. Komisjon uurib võimalusi võtta teatavaid kohanemisega seotud investeerimiskulusid (nt ELi kaasrahastavad kulud) arvesse stabiilsus- ja lähenemisprogrammide hindamisel³⁶.

Lisaks on olemas spetsiaalseid rahastud — ka riiklikul tasandil — ja riiklikud finantsasutused, et toetada kohanemismeetmeid, näiteks üleujutuste ja põua ohjamist. Veebisait Climate-adapt

³⁴ Hõlmavad nii kliimamuutuste leevendamist kui ka nendega kohanemist.

³⁵ Ühtekuuluvusfond, Euroopa Regionaalarengu Fond (ERF), Euroopa Sotsiaalfond (ESF) the Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfond (EAFRD) ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfond (EMKF).

³⁶ Nagu on sätestatud hiljutises tiheda ja toimiva majandus- ja rahaliidu loomise tegevuskavas, COM(2012) 777 final.

sisaldab rohkem teavet võimalike rahastamisallikate kohta. Liikmesriigid võivad toetada kohanemismeetmeid ka ELi heitkogustega kauplemise süsteemi enampakkumisel saadud tulust³⁷.

Eduka rakendamise tagamiseks soovitatakse liikmesriikide ametiasutustel kasutada eri rahastamisvahendite, eelkõige ELi rahastamis- ja toetusprogrammide koostoidet, et tugevdada investeeringute mõju ja vältida võimaluse korral rahastamise puudujääke.

5.3. Järelevalve, hindamine ja läbivaatamine

Kliimamuutustega kohanemise poliitika jälgimine ja hindamine on otsustava tähtsusega. Rõhuasetus on ikka veel pigem mõju hindamisel kui kohanemismeetmete võtmisel ja nende tõhususel. Kasutades rahastamisvahendit LIFE ja muid allikaid, töötab komisjon välja näitajad, mis aitavad hinnata kliimamuutustega kohanemisel tehtud edusamme ja vajakajäämisi kogu ELis.

2017. aastal esitab komisjon Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande, mis käsitleb olukorda strateegia rakendamisel ja teeb vajaduse korral ettepaneku strateegia läbivaatamiseks. Aruanne põhineb liikmesriikide poolt seiremehhanismi määruse³⁸ kohaselt esitatud tabel riiklike kohanemiskavade ja -strateegiate kohta, Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidest ajavahemikul 2014–2020 rahastatavate programmide iga-aastastel rakendusaruannetel ja valitsustevahelise kliimamuutuste ekspertrühma viiendal hindamisaruandel, mis esitatakse 2014. aastal.

6. KOKKUVÕTE

Kõnealune strateegia loob raamistiku ja mehhanismid, et ELi valmisolek kliimamuutuse praeguste ja tulevaste mõjude suhtes jõuaks uuele tasandile. Selleks tehakse ettepanek edendada ja toetada ELi liikmesriikide kohanemismeetmeid, luues aluse teadlikumate kohanemist käsitlevate otsuste tegemiseks järgnevatel aastatel ning muutes peamised majandus- ja poliitikavaldkonnad kliimamuutuste mõjude suhtes vastupidavamaks.

³⁷ Direktiivi 2003/87/EÜ artikli 10 lõige 3, nagu seda on muudetud direktiiviga 2009/29/EÜ.

³⁸ <http://ec.europa.eu/clima/policies/g-gas/monitoring/>.